Η αγάπη πρώτη εις την Αγιοπνευματικήν αξιολόγησιν (Πρωτ. Γεώργιος Μεταλληνός)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 10 Νοεμβρίου, 2011

Ὁ Χριστιανισμὸς ὡς Ὀρθοδοξία δὲν ἀναφέρεται σὲ «*ἀξίες*» -καρπὸ ἀνθρώπινης ἀξιολόγησης-, ἀλλὰ σὲ «*ἁγιοπνευματικὲς ἀρετές*», καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος μέσα στὴν «*καθαρὰν καρδίαν*» (Ψαλμ. 50,12) τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὸ λέγει ὁ Ἀπ. Παῦλος. «*Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια*» (Γαλ. 5, 22). Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια ἡ πρώτη χριστιανικὴ «*ἀξία*» **εἶναι ἡ ἀγάπη**, ποὺ πραγματώνεται ὡς ἀνθρωπιὰ, φιλανθρωπία.

Ὁ μόνος κατ᾽ οὐσίαν φιλάνθρωπος εἶναι, βέβαια, ὁ Τριαδικὸς Θεός μας. Ὁ ἄνθρωπος, ἐντασσόμενος στὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ (αὐτὸ εἶναι ἡ Ἐκκλησία) γίνεται φιλάνθρωπος «*κατὰ χάριν*», μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ ὑπονοεῖ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ μας: «*Γίνεσθε οὖν οἱ κτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν*», γεμάτος δηλαδὴ ἀγάπη καὶ φιλανθρωπία (Λουκ. 6, 36).

Γι᾽ αὐτό στὸ ἐκκλησιαστικὸ Σῶμα, ὅταν φυσικὰ λειτουργεῖ ἀποστολικὰ καὶ ἁγιοπατερικά, ἀναπτύσσεται καὶ πραγματώνεται - ὅπως συμβαίνει στοὺς Ἁγίους- ἕνα φρόνημα-συνείδηση, ποὺ ὁδηγεῖ στὶς ἀκόλουθες ἀγαπητικὲς σχέσεις: **α)** Τοῦ **ἀδελφοῦ**: Τὸ βάπτισμά μας μᾶς ἀναγεννᾶ μέσα στὴν πνευματικὴ «*κοιλία*» («*μήτρα*» λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος) τῆς Ἐκκλησίας, δηλαδὴ στὴν κολυμβήθρα ἤ βαπτιστήριο, καὶ μᾶς καταξιώνει σὲ ἀδελφούς, σὲ μιὰ νέα ἀδελφοσύνη μὲ τὴν ἐν Χριστῷ υἱοθεσία μας. **β)** Τοῦ **συνδούλου** (πρβλ. Ματθ. 18, 23-35). Ὡς ἁμαρτωλοί, εἴμαστε ὅλοι χρεῶστες στὸν Θεό, τὸν Κύριό μας, καὶ συνεπῶς συνδοῦλοι μεταξύ μας. Γι᾽ αὐτὸ δὲν ὑπάρχει ὅριο συγχωρητικότητας μεταξύ μας, ἀφοῦ ὅλοι ἔχουμε ἀνάγκη τὸ ἔλεος καὶ τὴν συγχώρηση τοῦ Θεοῦ. Ἡ σημαντικότερη ὅμως σχέση μεταξύ τῶν ἀληθινῶν χριστιανῶν εἶναι αὐτὴ τοῦ «*πλησίον*», στὴν ὁποία κορυφώνεται ἡ ἀδελφοσύνη μας, ὡς ἔκφραση καὶ βίωση τῆς τέλειας καὶ ὁλόκληρης ἀγάπης. Αὐτὸ μᾶς διδάσκει ὁ Χριστός μας, ἐπιλέγοντας τὸ παράδειγμα τοῦ «*καλοῦ Σαμαρείτη*» (Λουκ. 10, 25-37).

1) Ἡ πειρακτικὴ διάθεση ἑνὸς νομομαθοῦς Ἑβραίου δίνει τὴν εὐκαιρία στὸν Χριστὸ νὰ διηγηθεῖ μιὰ ἀπὸ τὶς σημαντικότερες παραβολές Του. Τὴν παραβολὴ τοῦ «*καλοῦ Σαμαρείτου*» ἤ «*τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς*», ὅπως ἄλλοι τὴν ὀνομάζουν. Τὴν διήγηση αὐτὴ τὴν ἔχουμε ἀκούσει πολλὲς φορὲς στὴ θ. Λειτουργία καὶ φανερώνει τὴν ἀγάπη, ὅπως ὁ Χριστὸς τὴν δίδαξε μὲ τὸ παράδειγμα τῆς θυσίας

Του. **Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ** εἶναι ἡ ἀγάπη χωρὶς ὅρια καὶ προϋποθέσεις, **ἡ τέλεια ἀγάπη**.

Τὸ ἐρώτημα τοῦ ἑβραίου Νομικοῦ δὲν ἔχει σχέση κἄν μὲ τὴν ἀγάπη. Ὡς Φαρισαῖος ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ πῶς θὰ κληρονομήσει τὴν αἰώνια ζωή. Θὰ αἰσθάνθηκε, φυσικά, μεγάλη ἔκπληξη ὁ Νέος, διότι ἀναζητοῦσε ἰδεατὰ τὴν αἰωνιότητα, ἐνῶ ἀλλοῦ τὸν παραπέμπει ὁ Χριστός, **στὸ χῶρο τῆς πράξης**. Θὰ τοῦ ὑποδηλώσει πὼς εἶναι δυνατὸν νὰ συζευχθοῦν ἁρμονικὰ ὁ εὐσεβὴς στοχασμὸς μὲ τὴν κοινωνικὴ πράξη, τὴν διακονία. Καὶ αὐτὸ σ᾽ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ καθημερινοῦ μας βίου, γιὰ ὅλα τά προβλήματά μας, ἀπὸ τὰ πνευματικότερα μέχρι τὰ πρακτικότερα, ὅπως εἶναι νὰ σώσεις ἕναν ἄνθρωπο, ποὺ ἔπεσε θύμα ληστῶν. Ὁποιωνδήποτε ληστῶν.
Ὁ Χριστὸς λοιπόν, τὸν ἀποσπᾶ ἀπὸ τὶς αἰθέριες πτήσεις του καὶ τὸν προσγειώνει στὸ θέμα τοῦ «πλησίον».

2) Ἡ παραβολή, ποὺ διηγήθηκε ὁ Χριστὸς, ἀπαντᾶ στὸ ἐρώτημα τοῦ Νομικοῦ, ποὺ ἤθελε νὰ δικαιώσει τὸν ἑαυτό του: «*Καὶ τὶς ἐστί μου πλησίον;*» -ρώτησε. Ἀλλὰ ὁ Χριστός, ἀντὶ νὰ δηλώσει μὲ μιὰ λέξη ποιὸς εἶναι ὁ πλησίον, ὁδηγεῖ στὴ ἔννοια τοῦ πλησίον μέσα ἀπὸ τὸ μονοπάτι τῆς ἔμπρακτης ἀγάπης. Πλησίον, πρωταρχικά, δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ δέχεται παθητικὰ τὴν ἔκφραση τῆς ἀγάπης, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος ποὺ προσφέρει τὴν ἀγάπη. «*Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ*» εἶναι ὁ πλησίον γιὰ τὸν ἄλλο. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται πλησίον τοῦ ἄλλου, ὅταν τὸν περιβάλλει μὲ τὴν ἔμπρακτη ἀγάπη του. Καὶ στὴ συνέχεια δείχνει ἀνάγλυφα ὁ Χριστὸς μας τί σημαίνει ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν συνάνθρωπο, τὸν πλησίον μας. Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον εἶναι θεία ἐντολή, ποὺ ἀναδύεται συχνὰ στὴν Ἁγία Γραφὴ ὡς βασικὴ ἐντολὴ (Α΄ Κορ. 13, 1-8), παράλληλα μὲ τὴν θεϊκὴ ἀγάπη (Ρωμ. 8, 35-39). Στὸν λόγο ὅμως τοῦ Χριστοῦ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη παρουσιάζει μιὰ κλιμάκωση: Ἡ **πρώτη βαθμίδα** εἶναι ὁ γνωστὸς «χρυσοῦς κανόνας»: «*Πάν τα οὖν ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς*» (Ματθ. 7,12). Μία **ἀνώτερη βαθμίδα** εἶναι: «*Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν*», διότι δὲν ὑπάρχει ἀγάπη μεγαλύτερη ἀπὸ ἐκείνη πρὸς τὸν ἑαυτό μας. Ἡ **Τρίτη -καὶ ἀνώτερη- βαθμίδα** ἀγάπης εἶναι ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν Μυστικὸ Δεῖπνο: «*Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς*» (Ἰωάν. 15, 12). Αὐτὴ εἶναι ἡ τέλεια ἀγάπη. Ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ γιὰ τὸν ἄνθρωπο. Ἡ ἀνιδιοτελὴς ἀγάπη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ μας. (Ἰωάν. 15, 8). Ὁ Χριστὸς ἐνσαρκώνει τὴν δική Του ἀγάπη στὸ πρόσωπο καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Σαμαρείτη.

3) Στὴν παραβολὴ τοῦ Χριστοῦ θὰ ἐπιχειρήσουμε κάποιες βασικὲς ἐπισημάνσεις: Ἡ ἀγάπη ποὺ δείχνει ὁ Σαμαρείτης στὸν πληγωμένο ἄγνωστο συνάνθρωπό του, καὶ μάλιστα Ἰουδαῖο, δηλαδὴ κατὰ παράδοση **ἐχθρό του**, ἀποδεικνύεται ἀγάπη χωρὶς ὅρια. Πρῶτα γιατί ἀπευθύνεται πρὸς ἕνα ἐχθρό, ὅταν μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ ἑβραϊκὸς νόμος δίδασκε: «*ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου*» (Ματθ. 5, 43-Λευιτ. 19,18). Ὁ Σαμαρείτης δηλαδὴ σπάζει τὸ φράγμα τοῦ Νόμου καὶ κινεῖται

στὴν περιοχὴ τῆς Χάρης. Εἶναι, ἔπειτα, ἀγάπη, ποὺ συνοδεύεται ἀπὸ τέλεια **αὐταπάρνηση**. Αὐτὸ σημαίνει **ὑπέρβαση τοῦ ΕΓΩ**. Καὶ εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ κατανοηθεῖ πόσα ἐμπόδια συναντᾶ ἕνα τέτοιο ἐγχείρημα. Ἡ πτώση τοῦ ἀνθρώπου βιώνεται ὡς ὑπερτροφία τοῦ ΕΓΩ μας ὡς **ἀτομισμός**. Τώρα ἔρχεται ὁ Χριστὸς μέ τό παράδειγμά Του νὰ μᾶς διδάξει τὴν ἀνάγκη νὰ συντριβεῖ **ἡ αἰτία τῆς ἀδρανοποίησης τῆς ἄκτιστης Χάρης τοῦ Θεοῦ μέσα μας**. Νὰ νικηθεῖ ἡ τυραννία τοῦ ΕΓΩ στὴν ὕπαρξή μας. Τὸ ΕΓΩ ὅμως τότε μόνο νικιέται, ὅταν **θυσιάζεται** μὲ ὁποιονδήποτε τρόπο γιὰ τοὺς ἄλλους. Σ᾽ αὐτὴ τὴν ἀπρόσμενη κίνηση μπόρεσε νὰ προχωρήσει ὁ Σαμαρείτης. Δίνει στὸν ἄλλο ὅ,τι κανεὶς κρατᾶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό του. Τὴν ἴδια τὴν ὕπαρξή του. Ἀδιαφορεῖ γιὰ τὴν ἐρημιά, γιὰ τοὺς κινδύνους. Κάνει τὸ πᾶν, γιὰ νὰ σώσει τὸν πληγωμένο.

4) Εἶναι, τέλος, τέλεια ἀγάπη, διότι εἶναι **ὁλόκληρη**. Δὲν περιορίζεται δηλαδὴ σὲ μιὰ «φιλανθρωπία» τῆς στιγμῆς. Πόσες φορὲς δὲν γίνονται φευγαλέες ἐκδηλώσεις «ἀγάπης», ποὺ ἔχουν ὅμως σκοπὸ ὄχι τόσο τὴν βοήθεια τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ **τὴν δική μας προβολὴ καὶ ἀπόλαυση**. Τὴν διαφήμιση τῶν φιλάνθρωπων αἰσθημάτων μας. Τέτοιες ἐκδηλώσεις συνήθως τὶς χαρακτηρίζουμε «φιλανθρωπικές»... **Φιλανθρωπία ὅμως καὶ προσωπικὸ κέρδος δὲν μποροῦν νὰ συνυπάρξουν**. **Διότι τότε παίρνουμε, δὲν δίνουμε...** Ὁ Σαμαρείτης δὲν ἀπολαμβάνει τίποτε ὑλικὸ ἀπὸ τὴν ἔκφραση τῆς ἀγάπης του. Παραδίνοντας, μάλιστα, τὸν πληγωμένο στὸ Πανδοχέα, θὰ μποροῦσε νὰ ἀποχωρήσει, μὲ ἥσυχη τὴν συνείδησή του, ὅτι ἔκαμε τό καθῆκον του καὶ ὅτι εἶχε ὁλοκληρωθεῖ ἡ ἀποστολή του, ὅπως θὰ κάναμε ἐμεῖς μὲ τὴν κοσμικὴ νοοτροπία μας. Καὶ ὅμως! Ἀκολουθεῖ ἄλλο δρόμο. Δὲν πληρώνει μόνο γιὰ τὴ συνέχεια τῆς περίθαλψής του, ἀλλὰ καὶ θὰ ἐπιστρέψει, γιὰ νὰ βεβαιωθεῖ γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσή της.

5) Γιατί ὅμως ὅλα αὐτά; Διότι **δὲν βλέπει τὸν ἄλλο ὡς ξένο**, ἀλλὰ **ὡς ἀδελφό του**. Καὶ κάτι περισσότερο, τὸν βλέπει **ὡς τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του**. Ποιὸς ἐγκαταλείπει ποτὲ ἀβοήθητο τὸν ἑαυτό του; Ποιὸς ἀδιαφορεῖ γιὰ τὸν ἑαυτό του; Αὐτὴ εἶναι λοιπόν, ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ποὺ διδάσκει ὁ Χριστός μας. Τὴν ἀγάπη τὴ δική Του γιὰ τὸ πλάσμα Του. Δὲν ἀναλήφθηκε στοὺς οὐρανούς, πρὶν ὁλοκληρώσει τὸ σωτήριο ἔργο Του. Πρὶν κάμει ὅλα ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴ σωτηρία μας. Αὐτὸ λέγει πρὸς τὸν Χριστὸ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος στὴν Θεία Λειτουργία: «*Καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν, ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν βασιλείαν σου ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν*». Παρόλη τὴν χριστιανική μας «κουλτούρα», γιὰ τὴν ὁποία μάλιστα καυχόμαστε, **εἶναι γνωστὴ ἡ ἐλλειμματικὴ χριστιανικότητα τῆς κοινωνίας μας**. Μόνο οἱ Ἅγιοι φθάνουν στὸ ὕψος καὶ τὴν γνησιότητα τῆς Ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. **Αὐτὸ ποὺ μένει σὲ μᾶς εἶναι νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴν ἀτέλεια τῆς δικῆς μας ἀγάπης καὶ τὸν πνευματικὸ ἀγώνα ποὺ ἀκόμη χρειαζόμαστε, γιὰ νὰ γίνουμε «ἄξιοί Του»** (Ματθ. 10,37).

(Πηγή: «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΤΥΠΟΣ» 4/2/2011)

Διαβάστε περισσότερα κείμενα του π. Γεωργίου πατώντας εδώ